

Zápis z 2. zasadnutia expertného panelu

Termín a čas stretnutia: 16. 02. 2023, 9:00 hod. – 11:00 hod.

Miesto stretnutia: ÚSV ROS, Cukrová 14, Bratislava, online platforma Webex

1. Otvorenie stretnutia a privítanie účastníkov

M. Milková privítala všetkých účastníkov druhého zasadnutia expertného panelu k tvorbe legislatívneho zámeru upravujúceho služby vo verejnom záujme, vid' zoznam prítomných členov panelu.

V stručnosti zhrnula, čo bolo predmetom diskusie posledného stretnutia a predstavila program druhého zasadnutia. Cieľom stretnutia je dohoda na používaní vhodnej terminológie pre potreby vytvorenia legislatívneho zámeru, diskusia k navrhutej metodike v oblasti kategorizácie služieb a otvorenie diskusie k formám spolupráce pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme, resp. možnosti delegovania na MNO a iné PO a FO.

Členovia panelu boli pred stretnutím oboznámení s nasledujúcimi materiálmi:

- Teoretické koncepty - zhrnutie základných pojmov
- Kategorizácia služieb
- „Presun“ činností štátu na iné právnické osoby vrátane MNO

2. Predstavenie podkladov a diskusia

Teoretické koncepty - zhrnutie základných pojmov

A. Kováčová predstavila základné pojmy, ktoré ÚSV ROS navrhuje využívať pri príprave legislatívneho zámeru.

- „všeobecne prospešné služby“, a to vo vzťahu k MNO a iným právnickým osobám poskytujúcim tieto služby; pojem je najviac príznačný pre činnosti zahrňujúce ciele úpravy, ako aj pojmom najviac zaužívaným v oblasti práva neziskového sektora a všeobecnej prospešnosti vykonávanej subjektami tohto sektora,
- „služby vo verejnom záujme“, a to vo vzťahu k orgánom verejnej moci, ktoré svoje právomoci/ práva a povinnosti vykonávajú ako orgán riadenia, v rozsahu ustanoveným osobitným predpisom.

A. Andrejšinová položila otázku, prečo potrebujeme dva rozdielne pojmy.

P. Hronček si myslí, že by bolo vhodné zdefinovať jeden vybraný pojem. Nemusí to byť ani jeden z navrhovaných, ale určite by sa mal vybrať jeden.

P. Haňdiak uviedol, že z minulého stretnutia pochopil, že sa nebudeme venovať tomu, čo už je nastavené, napr. grantové systémy, sociálne služby atď. Ide sa tvoriť systém na situácie, ktoré ešte neboli riešené. Treba podľa neho vytvoriť prevodový mostík na aktuálne riešenia problémov. Na základe toho štát potrebuje platformu, tak ako ju má vytvorenú so samosprávami. Vykonávanie všeobecne prospešných služieb môžeme chápať ako originálnu kompetenciu neziskového sektora.

Potom sú tu „štátne služby“, ktoré vykonáva štát. Teraz hľadáme spôsob, ako preniesť/objednať rýchlo, jednoducho a lacno služby, ktoré má štát v kompetencii a nevie ich vykonávať. Služby vo verejnom záujme môžu byť služby, ktoré má v kompetencii štát, ale môžu byť vykonávané aj inými PO. Môžeme teda zdefinovať pojem služby vo verejnom záujme pre potreby našej právnej úpravy.

M. Milková vyzvala prítomných členov expertného panelu, či sa vedia stotožniť s tým, že by sa pre potreby prípravy legislatívneho zámeru používal pojem služby vo verejnom záujme. Prítomní členovia súhlasili.

Kategorizácia služieb

V. Zahorjan uviedla, že ÚSV ROS pripravuje teoretické východiská, resp. metodiku kategorizácie služieb, ktorá bude nápomocná pri rozhodovaní sa o vhodných mechanizmoch podpory z verejných zdrojov. Výber vhodného mechanizmu, ale aj spôsobu a formy zabezpečovania služby sa spravidla musí realizovať v nadväznosti na charakter (ekonomickú podstatu) služby, špecifické potreby a podmienky prostredia, v ktorom je služba poskytovaná. Predstavila navrhnuté princípy podpory z verejných zdrojov pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme.

Opýtala sa členov panelu, či im predstavené princípy dávajú zmysel, resp. či si vedia predstaviť, že by tieto princípy boli súčasťou legislatívneho zámeru možno napr. vo forme prílohy.

P. Haňdiak vníma výber princípov, ako jeden z najdôležitejších výstupov expertného panelu. Jasnú a zrozumiteľnú metodiku pre štát vníma ako kľúčový predpoklad k funkčnému nastaveniu úpravy služieb vo verejnom záujme. Ak sa dobre nastaví metodika, štát bude presne vedieť, ako služby vyberať a ako upraviť systém zazmluvnenia.

D. Bartošová zareagovala, že celý proces bude musieť zastrešovať nejaká verejná inštitúcia, ktorá ho bude mať v rozpočtovej kapitole, napr. ÚSV ROS. Podľa nej je to potrebné v metodike zohľadniť.

V. Zahorjan odpovedala, že to bude závisieť od toho, ako záväzné tieto princípy budú. Ak by boli záväzné a je nutné ich vymáhať, tak na to verejný orgán potrebujeme. Zatiaľ si nemyslí, že by to bolo nevyhnutné. Uviedla však, že bude potrebné koordinovanie a zamedzenie vzniku duplicít s dotačnými schémami. Nie je si istá, či by to mal robiť ÚSV ROS, no to bude pravdepodobne na diskusiu v ďalších fázach prípravy návrhu.

A. Andrejšinová uviedla, že podľa jej názoru ÚSV ROS pozná sektor, a teda vie povedať, ktoré MNO sú vhodné pre poskytovanie služieb. Ak bude musieť štát zo dňa na deň riešiť nejakú špecifickú službu, je to ÚSV ROS, ktorý bude vedieť povedať, ktorú organizáciu vybrať. Ak by sa proces decentralizoval, každé ministerstvo asi nebude vedieť vyhodnotiť, ktorá organizácia bola alebo nebola založená účelovo. ÚSV ROS môže viesť register, kde si navolí kritériá. Ak sa proces decentralizuje, bude veľký tlak na vytvorenie podrobnej metodiky, kontroly, atď.

V. Zahorjan uviedla, že zatiaľ nie je rozhodnuté, či sa návrh bude uberať smerom centralizácie alebo decentralizácie.

A. Kováčová uviedla, že v ďalšom paneli, v ktorom sa budeme venovať subjektom, si rozoberieme kritériá, ktoré by organizácie mali spĺňať. Uvažuje sa aj nad registrom alebo evidenciou, kde budú tieto kritériá definované.

M. Pobudová uviedla, že MNO pomáhali na hraniciach v čase, keď bola vyhlásená hospodárska mobilizácia, ktorá umožňuje dať priamo organizáciám zákazky bez verejného obstarávania. Opýtala sa, či sa ÚSV ROS zameriaval aj na tento aspekt. Ďalej sa opýtala, kde je hranica medzi tým, ktoré aktivity MNO sú vhodné pre financovanie cez dotačné schémy alebo normatívy, a ktoré sú vhodné pre tento mechanizmus služieb vo verejnom záujme.

V. Zahorjan odpovedala, že existuje ešte aj verejné obstarávanie so sociálnym aspektom. Financovanie služieb vo verejnom záujme bude predmetom štvrtého zasadnutia expertného panelu. Dovtedy by sme mali mať vyšpecifikované deliace línie podľa charakteristík jednotlivých služieb.

M. Pobudová dodala, že verejne prospešná činnosť je aj advokačná činnosť, kontrola verejných politík, nastavenie stratégií. Opýtala sa, či ÚSV reflektuje aj tento typ služieb.

M. Milková odpovedala, že je to problematická otázka, či sa štát môže dať zaplatiť svoju vlastnú kontrolu.

A. Andrejšinová povedala, že štát by mal mať nastavené svoje vlastné kontrolné mechanizmy.

P. Hronček uviedol, že mu v návrhu chýba cieľ, alternatívy a spätné vyhodnocovanie. Cieľ by mal byť definovaný pre každý charakter služby. Financovanie by mala zabezpečovať kapitola rezortu, ktorý to má v kompetencii. Ak sa bavíme o utečencoch na hraniciach, je to kompetencia MV SR. V prípade, že sa MV SR rozhodne využiť služby MNO, tak by ich malo aj zaplatiť. Centralizácia a decentralizácia majú svoje výhody aj nevýhody. Zatiaľ nevie povedať, čo je v tejto chvíli lepšie. Domnieva sa, že MNO si vedia naceniť služby, ktoré poskytujú. Na konci dňa si vedia povedať, koľko ich stálo ubytovanie a starostlivosť pre jedného utečenca. Nemusí sa to zabezpečovať len dotáciami, pretože tie častokrát spôsobujú pokrivenie trhu.

Z. Detková ocenila, že ÚSV ROS sa venuje problematike definovania a financovania služieb vo verejnom záujme. Apeluje však na zdroj financovania. Domnieva sa, že je potrebné zamerať sa na skupiny, ktoré majú najvyšší stupeň odkázanosti, tam by sa malo prioritizovať. Obce majú z pohľadu podielových daní stále ťažšiu úlohu. V Banskej Bystrici majú dotačnú schému naviazanú na podielové dane a majú s tým problém, tento rok neboli schopní vyčleniť prostriedky na podporu subjektov. Samosprávy sa chránia tým, že pokiaľ je ohrozenosť vyrovnanosti rozpočtu, tak nebudú môcť poskytovať dotácie. Takýto systém nie je udržateľný. Okrem definície cieľa, ktorú spomenul p. Hronček, je potrebné definovať aj zdroj financovania a kvantifikovať, o akej výške zdrojov sa bavíme.

V. Zahorjan uviedla, že čo sa týka alternatív a vyhodnocovania, tie sú súčasťou cyklu kontrahovania. ÚSV ROS bude tvoriť príručku, v ktorej to bude zaradené. Čo sa týka služieb poskytovaných zraniteľným skupinám, tak áno, uvedomujeme si ich naliehavosť, ale s veľkým výkričníkom, pretože to nie sú jediné dôležité služby. V treťom bode podkladu je uvedené, že služby zamerané na klienta nie sú automaticky dôležitejšie ako napr. ochrana životného prostredia, kde nevieme úplne presne určiť konkrétneho klienta. Ďalej je v podklade uvedené, že z pohľadu ekonomickej teórie sú zmiešané statky tie, kde vieme identifikovať klienta a vieme vypočítať náklady. Potom môžeme využívať viac mechanizmy ako spolufinancovanie klientov, poukážky a pod. Otázka na obce je, prečo napr. nevyužívajú verejné obstarávanie na kontrahovanie služieb vo vyššej miere. Nezabezpečila by sa tak vyššia kontinuita poskytovania služieb?

Z. Detková uviedla, že okrem dotačných schém si objednávajú MNO aj na poskytovanie služieb. Obce majú okrem toho aj svoje neziskové organizácie v zakladateľskej pôsobnosti, keďže majú v originálnej kompetencii aj poskytovanie niektorých služieb. Tak isto majú v imaní aj majetok, ktorý slúži pri realizácii služieb.

M. M. Svidroňová dodala, že možnosti sú viaceré, nie je to len o dotáciách. Využívať sa dajú viac formy kontrahovania, objednávania, verejné obstarávanie so sociálnym aspektom - ktoré už existuje pre sociálne podniky. Možno by bolo dobré rozšíriť ho aj na MNO. Možnosť je aj vybrať sa cestou poukážok, ktoré fungujú v športe alebo v kultúre. Hľadáme ďalšie nástroje financovania, ktoré by sme vedeli aplikovať na financovanie služieb vo verejnom záujme.

„Presun“ činností štátu na iné právnické osoby vrátane MNO

A. Kováčová predstavila vypracovaný podklad. Pre účely budúceho legislatívneho zámeru k všeobecne prospešným službám sa uvažuje nad vymedzením – určitým krátkodobým „presunom“ činností orgánov verejnej správy na iné právnické osoby vrátane MNO. V rámci súčasného právneho stavu v SR je možné činnosti štátu presunúť buď na základe zákona alebo na základe zmluvy, ak pre takýto typ zmluvy existuje zákonný rámec. Preto v prípade, ak bude chcieť štát presunúť časť svojich činností na MNO, bude k tomu potrebovať zmocnenie priamo v zákone. Pri našich úvahách v rámci tvorby legislatívneho zámeru sa skôr prikláňame k „zmluvnému prenosu“ s tým, že takýto typ zmluvy by bolo potrebné ukotviť v osobitnom zákone. Uviedla tiež príklady kontraktov v doprave, teda najpokročilejšej oblasti v tomto ohľade.

M. Milková sa prítomných členov opýtala, či sa s takýmto postupom vedia stotožniť, príp. či majú na to iný pohľad.

D. Bartošová uviedla, že zmluvy vo verejnej doprave sú veľmi špecifické (mestská autobusová doprava). Sú viazané na veľmi prísne pravidlá naviazané na verejné obstarávanie. Je to čisto obchodný vzťah, nie je to zmluva o spolupráci. Je to zmluva, ktorá je výsledkom VO. Domnieva sa, že toto nie je vhodná forma.

A. Kováčová uviedla, že určite nechceme kopírovať výhradne zmluvy o mestskej autobusovej doprave, bolo to uvedené len ako príklad, že zmluvy takého typu existujú.

P. Hronček sa opýtal, či vieme povedať, na koľko rokov je vhodné zazmluvniť MNO. Máme predstavu, či jednoročná zmluva bude pre MNO atraktívna alebo nie?

M. Pobudová zareagovala, že MNO chodia aj do kratších projektov/zmlúv ako jeden rok, ale v zásade, čím dlhšie trvá kontrakt, tým je to pre MNO lepšie. Je to veľmi individuálne a závisí to od konkrétnej činnosti, ktorú MNO vykonávajú.

V. Zahorjan uviedla, že to záleží opäť od typu služby. Podľa jednej metodiky z Nového Zélandu je ideálne trvanie kontraktu 3 – 5 rokov. Neznamená to, že sa od zmluvy nedá odstúpiť, ak sú porušené podmienky. Eliminuje to byrokráciu na oboch stranách, keď sa len skontroluje každý rok plnenie ukazovateľov a dosahovanie cieľov.

P. Hronček uviedol, že ak v návrhu rátame s tým, že by sa podporovala činnosť MNO v oblasti ochrany životného prostredia, čo tiež nie je služba poskytovaná konkrétnemu klientovi, tak by sa malo rátať aj

s podporou advokačných činností a verejnej kontroly, ktorú zabezpečujú niektoré watchdogové organizácie.

V. Zahorjan uviedla, že táto oblasť nebude z návrhu vylúčená. Návrh pravdepodobne nebude zachádzať do podrobného menovania jednotlivých typov služieb.

3. Záver

M. Milková poďakovala za diskusiu a podnety všetkým členom expertného panelu. **Uviedla, že sa zmení predbežne stanovený termín tretieho zasadnutia, ktoré sa uskutoční v marci.** Členovia panelu budú včas informovaní a taktiež im budú zaslané avizované podklady.